

Styrke, som Sjællands daværende Biskop, til at stille sig i Strankerne for Evangelietroen til Forsvar mod de mange Indvendinger, der gjordes imod den. De Fleste maatte ifølge den Forberedelse, de fik ved Universitetet, nødvendigviis være tilbøielige til og nydes med at see at balancere mellem Yderlighederne, at see at finde omtrent en Middelvei og om muligt at træffe en Mægling mellem Modfætningerne; men det varede saalænge, at man blev træet og kjed af disse Mæglingsforsøg, der i og for sig vare kjedelige. Der begyndte at vise sig et Omflag; i 1809 udkom der en lille Prædiken-samling af en daværende Landsbypræst i Spjellerup, der tydede paa et fuldkomment Omflag i Anskuelse; og Aaret efter var der en Candidatus theologiae, der, efter at han havde afslagt den homiletiske og cateketiske Prøve, udgav sin Demisprædiken, i hvilken man saa omtrent kan see en Krigserklæring mod alle saadanne Mæglingsforsøg. Denne lille Begivenhed banner et Udgangspunkt. Derfra udspandt sig efterhaanden, lidt efter lidt, mere og mere en Strid og Partikamp, som er ganske eendommelig for den danske Kirke, og som ikke er kommen til os fra Tydskland eller vor nordlige Nabo, en Partikamp, som undertiden sov hen, blev hvilende, men leilighedsviis saa igjen flammede op, en Partikamp, som udbredte sig efterhaanden videre og videre, fra Lærerne paa Cathedralene i Hjøskolen ned til Lærerne ved Almueskolerne, som forgrenede sig til flere Sider og førtes hen i forskellige Retninger, alt efter som Fjenderne og Læberne fandt det belejligt at stifte Operationslinie og gjøre Front til forskellige Sider, men som under alle disse forskellige Skifte er dog beholdt noget Eendommeligt, som gjorde, at man kunde sige, at det var den samme Kamp, den samme Strid, som blev fortsat, en Strid, som efterhaanden indtog saa store Dimensioner, at den, som man kan see, er naaet op selv til de lovgivende Forsamlinger. Der kan her ikke være Spørgsmaal om, hvad den hele Strid dreiede sig om; det hører ikke herhen; men der er et andet Spørgsmaal, som ligger langt nærmere, det nemlig: Hvilken Stilling skal Staten, i det Dieblig, der i Kirken opstaaer saadanne heftige og urolige Bevægelser, indtage overfor Kirken?

Jeg troer, at dette Spørgsmaal ligger nær; thi det er ikke alene Indbringerne af Forslaget i Folkethinget, som, om jeg saa maa sige, ere fremkomne med dette Forslag. Saasnart det blev bekjendt, at Sagen skulde forelægges Rigsdagen, modtog vi Adresser, den ene efter den anden, hvori flere og flere Geistlige — indtil 72 — sluttede sig til Forslaget; her have vi den ene Part af de Stridende. Da det rygtedes, at Forslaget skulde indbringes, glemte heller ikke de, der havde Noget imod det, at indkomme med deres Adresser til Rigsdagen, og deres Antal steg først til 500 og senere til over 800. Det Samme skete, da Regjeringen forlangte Biskoppernes og Landmødernes Erklæring; da stod Parti overfor Parti. Og senere have atter Menighederne ladet høre fra sig, og naaget alle disse Stemmer ere viste ind i og have deres Plads i Bæseværelset, troer jeg dog, vi maae sige, at vi maatte stoppe Ørerne til, om vi ikke skulde høre Stemmerne. Jeg troer derfor, at der nok kan være Grund til at opfaate det Spørgsmaal: Hvilken Stilling bør Staten, Statsmagterne, den lovgivende, den styrende og den dømmende, indtage, hvor somhelst i Kirken der opstaaer saadan Bevægelse? For en Deel og paa en Maade kan man sige, at Svaret er givet. Den Statsmagt, der først blev foranlediget til at tage sig af denne Strid, var den dømmende Magt. Det skete i 1825; da førtes der en Sag frem for Overretten henhørende til denne Strid; Sagen blev ikke appelleret til Højesteret. Overretten tog det Parti, ikke at indlade sig paa egentlig at bedømme Sagens Realitet, men holdt sig til dens formelle Side. Overretten søgte at indtage en saadan Stilling, at den stod over Partierne og kunde dømmes upartisk. Den styrende eller administrative Magt, der jo har overmaade vigtig Indflydelse paa kirkelige Forhold, idet den besætter alle kirkelige Embeder, syntes at ville følge det Fodspor, som var den givet, og at ville efterligne den dømmende Magt i Upartiskhed. I detmindste naar man seer ikke længere end 20 Aar tilbage, troer jeg, at der ikke kan være Grund til at klage over, at Partiskhed skulde have gjort sig gjældende. Det samme Hensyn som tidligere, medens de kirkelige Sager laae under Cancel-